

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ๒ ภาค
ดังต่อไปนี้

ภาค ก. เสนอข้อมูลขั้นพื้นฐานโดยเสนอผลการวิจัยเป็นคำร้อยละ
ตามคำถามต่าง ๆ ดังนี้

๑. จำนวนแบบสอบถามที่รวบรวมได้
๒. สถานภาพกลุ่มประชากรตัวอย่าง
๓. ลักษณะห้องสมุดโรงเรียน

ภาค ข. เสนอข้อมูลปัญหาของการวิจัยโดยเฉพาะ เสนอผลการวิจัย
เป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ จะเสนอผลการวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. การดำเนินงานด้านหนังสืออ้างอิงและบริการตอบคำถาม
๒. การใช้หนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์ในการให้บริการตอบ
คำถามและช่วยการค้นคว้า

๓. การใช้หนังสืออ้างอิงของครูอาจารย์และนักเรียน
๔. ปัญหาที่เกิดจากการใช้หนังสืออ้างอิงและการให้บริการ
ทั่วไปของห้องสมุด

๕. ความต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงงานด้านหนังสืออ้างอิง

ตอนที่ ๒ เป็นการสรุปข้อมูลที่ไ้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

โรงเรียน

ภาค ก.

๑. จำนวนแบบสอบถามที่รวบรวมได้

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น คือ แบบสอบถามบรรณารักษ์ ๑๖ ชุด ครูอาจารย์ ๑๒๐ ชุด และนักเรียน ๒๕๐ ชุด รวม ๔๑๖ ชุด ได้รับคืนมาทั้งสิ้น ๓๘๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕๕^๑

๒. สถานภาพกลุ่มประชากรตัวอย่าง

๒.๑ บรรณารักษ์ กลุ่มตัวอย่างประชากรบรรณารักษ์มีสถานภาพส่วนตัวและหน้าที่ความรับผิดชอบต่องาน ดังตารางที่ ๒ และ ๓

ตารางที่ ๑ แสดงสถานภาพส่วนตัวบรรณารักษ์

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	๑๕	๙๓.๗๕
ชาย	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
วุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาโท	—	—
ปริญญาตรี	๑๒	๗๕.๐๐
ป.กศ.สูง หรือ พ.ม.	๔	๒๕.๐๐
ป.กศ.คน	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

^๑ดูตารางในภาคผนวก ข.

ตารางที่ ๑ แสดงสถานภาพส่วนตัวของบรรณารักษ์ (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
วุฒิทางบรรณารักษศาสตร์		
ปริญญาโทวิชาบรรณารักษศาสตร์	—	—
ปริญญาตรีสาขาวิชาอื่นและอนุปริญญาวิชา บรรณารักษศาสตร์	๖	๓๓.๕๐
ปริญญาตรีวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์	๒	๑๒.๕๐
ป.กศ.สูงวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์	๓	๑๘.๗๕
พ.ม.วิชาชุดบรรณารักษศาสตร์	๑	๖.๒๕
ปริญญาตรีและผ่านการอบรมทางวิชา บรรณารักษศาสตร์	๓	๑๘.๗๕
ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
อายุการทำงาน		
ปฏิบัติงานมาเป็นเวลา ๑ - ๓ ปี	๕	๓๑.๒๕
ปฏิบัติงานมาเป็นเวลา ๔ - ๖ ปี	๔	๒๕.๐๐
ปฏิบัติงานมาเป็นเวลา ๗ - ๙ ปี	๒	๑๒.๕๐
ปฏิบัติงานมามากกว่า ๑๐ ปี	๕	๓๑.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑ จะเห็นว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๗๕ เป็นเพศหญิง และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ สำหรับวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ร้อยละ ๓๗.๕๐ มีวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาวิชาบรรณารักษศาสตร์ อายุการทำงานของบรรณารักษ์ร้อยละ ๓๑.๒๕ มีอายุการทำงานมา ๑ - ๓ ปี และมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน

ตารางที่ ๒ แสดงหน้าที่ความรับผิดชอบของบรรณารักษ์ต่องานด้านห้องสมุดและงานการสอน

หน้าที่ความรับผิดชอบ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ทำหน้าที่บรรณารักษ์และสอนวิชาการในห้องสมุด	๕	๓๑.๒๕
ทำหน้าที่บรรณารักษ์และสอนทั้งวิชาการในห้องสมุดและวิชาอื่น	๓	๑๘.๗๕
ทำหน้าที่บรรณารักษ์และสอนเฉพาะวิชาอื่น	๑	๖.๒๕
ทำหน้าที่บรรณารักษ์อย่างเดียว	๗	๓๓.๗๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๒ แสดงว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๗๕ ทำหน้าที่บรรณารักษ์อย่างเดียว

๒.๒ ครูอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างครูอาจารย์ที่ศึกษาครั้งนี้ สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ กัน และมีจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ไม่เท่ากัน ดังปรากฏในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนครูอาจารย์ที่สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ และ
อัตราการสอนต่อสัปดาห์

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หมวดวิชาที่สอน		
ภาษาไทย	๒๓	๑๕.๓๓
สังคมศึกษา	๓๒	๒๑.๓๓
วิทยาศาสตร์	๒๑	๑๔.๐๐
คณิตศาสตร์	๒๐	๑๓.๓๓
ภาษาอังกฤษ	๓๐	๒๐.๐๐
ภาษาฝรั่งเศส	๑๒	๘.๐๐
พลานามัย	๑๒	๘.๐๐
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐๐
อัตราการสอนต่อสัปดาห์		
๖ - ๑๐ คาบ	๖	๔.๐๐
๑๑ - ๑๔ คาบ	๒๒	๑๔.๖๗
๑๕ - ๑๘ คาบ	๑๐๘	๗๒.๐๐
๑๙ - ๒๒ คาบ	๑๒	๘.๐๐
มากกว่า ๒๒ คาบ ขึ้นไป	๒	๑.๓๓
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๓ แสดงให้เห็นว่าครูอาจารย์ที่สอนในหมวดวิชา
สังคมศึกษามีมากที่สุด คือร้อยละ ๒๑.๓๓ และอัตราการสอนของครูอาจารย์
ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๒.๐๐ สอนระหว่าง ๑๕ - ๑๘ คาบ ต่อสัปดาห์ มีเพียง ๑.๓๓
เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ที่สอนมากกว่าสัปดาห์ละ ๒๒ คาบขึ้นไป

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ ผู้วิจัยได้สำรวจเกี่ยวกับอัตราการ
ไขของสมุด เพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปและอัตราการไขของสมุด เพื่อค้นหาประกอบ
วิชาที่สอนต่อสัปดาห์ ตลอดจนการกำหนดให้นักเรียนค้นหาจากห้องสมุดต่อสัปดาห์
ผลปรากฏดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงอัตราการไขของสมุดของครูอาจารย์และการกำหนด
ให้นักเรียนไขของสมุดต่อสัปดาห์

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การไขของสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป		
๑ - ๓ ครั้ง/สัปดาห์	๑๐๑	๖๗.๓๓
๓ - ๕ ครั้ง/สัปดาห์	๓๔	๒๒.๖๗
มากกว่า ๕ ครั้ง/สัปดาห์	๑๕	๑๐.๐๐
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐๐
การไขของสมุดเพื่อค้นหาประกอบวิชาที่สอน		
๑ - ๓ ครั้ง/สัปดาห์	๑๑๑	๗๔.๐๐
๓ - ๕ ครั้ง/สัปดาห์	๒๖	๑๗.๓๓
มากกว่า ๕ ครั้ง/สัปดาห์	๑๓	๘.๖๗
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔ แสดงอัตราการใช้ห้องสมุดของครูอาจารย์และการ
กำหนดให้นักเรียนใช้ห้องสมุดต่อสัปดาห์ (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การกำหนดของอาจารย์ให้นักเรียนคนควาจากห้องสมุด		
๑ ครั้ง/สัปดาห์	๘๘	๕๘.๖๗
๒ ครั้ง/สัปดาห์	๓๖	๒๔.๐๐
๓ ครั้ง/สัปดาห์	๑๕	๑๒.๖๗
มากกว่า ๓ ครั้ง/สัปดาห์	๗	๔.๖๖
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔ จะเห็นว่า ครูอาจารย์ใช้ห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์
ทั่วไปเพียง ๑ - ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓๓
และใช้ห้องสมุดเพื่อคนควาประกอบวิชาที่สอน ๑ - ๓ ครั้งต่อสัปดาห์ มีมากที่สุด
คือ ร้อยละ ๗๔.๐๐ ส่วนการกำหนดให้นักเรียนคนควาจากห้องสมุด อาจารย์
กำหนดเพียง ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ มีมากที่สุด คือร้อยละ ๕๘.๖๗

การใช้ห้องสมุดของครูอาจารย์ มีจุดประสงค์ต่าง ๆ กัน จะเห็นได้
จากตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนอาจารย์ที่มีจุดประสงค์ข้างกันในการใช้
ห้องสมุด

จุดประสงค์ในการใช้ห้องสมุด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อ่านหนังสือ, สิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุตามความพอใจ	๑๒๒	๓๓.๒๔
ค้นคว้าประกอบการสอน	๑๒๕	๓๔.๐๖
ร่วมกิจกรรมที่ห้องสมุดจัด	๓๒	๘.๗๒
นั่งพักผ่อน	๓๖	๙.๕๑
ดูนิทรรศการ	๔๗	๑๒.๕๑
ใช้เป็นที่พักผ่อน	๕	๑.๓๖
	๓๖๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕ แสดงว่าครูอาจารย์ใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบ
วิชาที่สอนมากที่สุด คือร้อยละ ๓๔.๐๖ รองลงมา ร้อยละ ๓๓.๒๔ ใช้ห้องสมุด
เพื่ออ่านหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุตามความพอใจ

๒.๓ นักเรียน กลุ่มประชากรตัวอย่างที่เป็นนักเรียน มีจำนวนคาบ
ที่ศึกษาต่อสัปดาห์ อัตราความถี่ในการใช้ห้องสมุด และหมวดวิชาที่ใช้ห้องสมุด
ประกอบการเรียน แสดงไว้ในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนคาบที่นักเรียนศึกษา ความดีในการใช้ห้องสมุด
 คอส์ปกาห์ และมหาวิทยาลัยที่ใช้ห้องสมุดประกอบการเรียน

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนคาบที่ศึกษา		
เกิน ๓๐ คาบ/สัปดาห์	๔๘๕	๓๓.๖๒
๓๐ คาบ/สัปดาห์	๕๐	๓.๕๘
๒๕ คาบ/สัปดาห์	๓๕	๕.๕๕
๒๔ คาบ/สัปดาห์	๒๓	๓.๖๕
๒๓ คาบ/สัปดาห์	๑๖	๒.๕๘
๒๒ คาบ/สัปดาห์	๓	๑.๑๑
ต่ำกว่า ๒๒ คาบ/สัปดาห์	๑๐	๑.๕๕
รวม	๖๓๐	๑๐๐.๐๐
อัตราความดีในการใช้ห้องสมุด		
อย่างน้อยวันละครั้ง	๒๕๘	๔๐.๓๒
สัปดาห์ละครั้ง	๑๘๕	๒๙.๓๗
เดือนละครั้ง	๓๖	๕.๗๑
ไม่ค่อยได้ใช้ห้องสมุด	๑๕๓	๒๔.๒๘
ไม่เคยใช้ห้องสมุดเลย	๒	๐.๓๒
รวม	๖๓๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนคาบที่นักเรียนศึกษา ความถนัดในการใช้ห้องสมุด
 ก่อสัปดาห์ และหมวดวิชาที่ใช้ห้องสมุดประกอบการเรียน (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
หมวดวิชาที่ใช้ห้องสมุดประกอบการเรียน		
ภาษาไทย	๑๒๕	๑๙.๘๔
สังคมศึกษา	๒๔๖	๓๙.๐๔
ภาษาต่างประเทศ	๕๓	๘.๕๑
วิทยาศาสตร์	๑๖๒	๒๕.๗๑
คณิตศาสตร์	๒๙	๔.๖๐
พลานามัย	๑๓	๒.๐๖
วิชาอื่น ๆ	๒	๐.๓๒
รวม	๖๓๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๖ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๙.๐๔ เรียน
 สัปดาห์ละเกิน ๓๐ คาบขึ้นไป และใช้ห้องสมุดวันละครั้งเป็นอย่างน้อย มีมาก
 ที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓๒ นักเรียนที่เข้ามาศึกษาประกอบการเรียนใน
 หมวดวิชาสังคมศึกษามีมากที่สุดถึงร้อยละ ๓๙.๐๔ รองลงมาเป็นหมวดวิชา
 วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๑

นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดมีจุดประสงค์หลายประการ กิจกรรม
 ขณะกระทำในห้องสมุดจึงมีต่าง ๆ กัน ดังตารางที่ ๗

ตารางที่ ๘ แสดงจำนวนนักเรียนที่มีจุดประสงค์ต่าง ๆ ในการใช้
ห้องสมุด

จุดประสงค์ในการใช้ห้องสมุด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อ่านหนังสือ, สิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุเพื่อความพอใจ	๓๗๔	๑๙.๑๙
อ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นประกอบบทเรียน	๖๑๓	๓๑.๔๕
ค้นคว้างานตามที่ครูสั่ง	๔๗๘	๒๔.๕๓
ดูนิทรรศการ	๖๑	๓.๑๓
ทำการบ้าน	๑๓๒	๖.๗๗
นั่งพักผ่อน	๘๔	๔.๓๑
เพื่อใช้หนังสืออ้างอิงที่ยืมกลับบ้านไม่ได้	๒๐๗	๑๐.๖๒
รวม	๑,๙๔๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๘ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๑.๔๕
ใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ประกอบบทเรียน รองลงมาร้อยละ
๒๔.๕๓ ใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้างานตามที่ครูสั่ง

๓. ลักษณะห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดที่ทำการศึกษาครั้งนี้ มีสถานที่ตั้ง ขนาด และจำนวนวัสดุ
ครุภัณฑ์โดยสังเขป ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ แสดงสถานที่ตั้ง ขนาด จำนวนหนังสือและจำนวนที่นั่ง
ในห้องสมุด

รายการ	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
สถานที่ตั้งห้องสมุด		
เป็นอาคารเฉพาะ	๑	๖.๒๕
เป็นห้องเฉพาะ	๑๕	๕๓.๓๕
เป็นมุมหนึ่งของห้อง	-	-
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
ขนาดของห้องสมุด		
ขนาด ๒ $\frac{๑}{๒}$ - ๓ ห้องเรียน	๕	๕๖.๒๕
ขนาด ๓ $\frac{๑}{๒}$ - ๔ ห้องเรียน	๕	๒๕.๐๐
ขนาด ๔ $\frac{๑}{๒}$ - ๕ ห้อง	๒	๑๒.๕๐
ขนาดมากกว่า ๕ ห้องเรียนขึ้นไป	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
จำนวนหนังสือทั้งหมดในห้องสมุด		
ประมาณ ๑๐๐ - ๕,๐๐๐ เล่ม	๓	๑๘.๓๕
ประมาณ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ เล่ม	๔	๕๐.๐๐
ประมาณ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ เล่ม	๒	๑๒.๕๐
ประมาณ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ เล่ม	๒	๑๒.๕๐
มากกว่า ๒๐,๐๐๐ เล่ม ขึ้นไป	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๘ แสดงสถานที่ตั้ง ขนาด จำนวนหนังสือและจำนวนที่นั่ง
ในห้องสมุด (ต่อ)

รายการ	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
จำนวนที่นั่งในห้องสมุด		
จำนวน ๔๐ - ๘๐ ที่นั่ง	๕	๓๑.๒๕
จำนวน ๘๑ - ๑๒๐ ที่นั่ง	๘	๕๐.๐๐
จำนวน ๑๒๑ - ๑๖๐ ที่นั่ง	-	-
จำนวน ๑๖๑ - ๒๐๐ ที่นั่ง	๒	๑๒.๕๐
จำนวนมากกว่า ๒๐๐ ที่นั่งขึ้นไป	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๘ แสดงว่า ห้องสมุดมีสถานที่ตั้ง เป็นห้องเฉพาะภายในอาคาร คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๕ และส่วนใหญ่มีขนาดระหว่าง ๒ - ๓ ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๕ จำนวนหนังสือที่ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐ มีประมาณ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ เล่ม ส่วนจำนวนที่นั่งมีระหว่าง ๘๑ - ๑๒๐ ที่นั่ง คิดเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๐.๐๐

ภาค ข.

ตอนที่ ๑

๑. การดำเนินงานด้านหนังสืออ้างอิงและบริการตอบคำถาม

จำนวนหนังสืออ้างอิง จากการสำรวจการใช้หนังสืออ้างอิงครั้งนี้ ทำให้ทราบจำนวนหนังสืออ้างอิงที่ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มี ดังตารางที่ ๘

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมี

จำนวนหนังสืออ้างอิง	จำนวน (ห้องสมุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๓๐๐ เล่ม	๑๔	๘๗.๕๐
๓๐๐ - ๒๐๐ เล่ม	๑	๖.๒๕
๒๐๑ - ๕๐๐ เล่ม	๑	๖.๒๕
มากกว่า ๕๐๐ เล่มขึ้นไป	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕ พบว่า ในห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๗.๕๐ มีจำนวนหนังสืออ้างอิงน้อยมาก คือ ต่ำกว่า ๓๐๐ เล่ม

หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมีไม่ครบทุกประเภท บางประเภทมีจำนวนมากและบางประเภทมีน้อย จากคำตอบของบรรณารักษ์ แสดงให้เห็น จำนวนห้องสมุดที่มีและไม่มีหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ ก็ยังแสดงไว้ในตารางที่ ๑๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนห้องสมุดที่มีและไม่มีหนังสืออ้างอิง
จำแนกตามประเภทของหนังสืออ้างอิง

ประเภทหนังสืออ้างอิง	ห้องสมุดมี		ห้องสมุดไม่มี	
	จำนวน (ห้องสมุด)	ร้อยละ	จำนวน (ห้องสมุด)	ร้อยละ
พจนานุกรม	๑๖	๑๐๐.๐๐	—	—
สารานุกรม	๑๖	๑๐๐.๐๐	—	—
หนังสือรายปี	๑๓	๘๑.๒๕	๓	๑๘.๗๕
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	๑๖	๑๐๐.๐๐	—	—
อักษรานุกรมชีวประวัติ	๑๘	๘๗.๕๐	๒	๑๒.๕๐
บรรณานุกรม	๑๐	๖๒.๕๐	๖	๓๗.๕๐
ครุชนิเวศสาร	๑๑	๖๘.๗๕	๕	๓๑.๒๕
นามานุกรม	๑๒	๗๕.๐๐	๔	๒๕.๐๐
สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๓	๘๑.๒๕	๓	๑๘.๗๕
หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา	๑๓	๘๑.๒๕	๓	๑๘.๗๕

จากตารางที่ ๑๐ แสดงว่า ทุกห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง ๓ ประเภท คือ พจนานุกรม สารานุกรม และหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนหนังสืออ้างอิงประเภทที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ยังขาดอยู่ถึงร้อยละ ๓๗.๕๐ คือ หนังสือประเภทบรรณานุกรม รองลงมาคือครุชนิเวศสาร คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕

หนังสืออ้างอิงประเภทที่บรรณารักษ์เห็นว่าควรจัดหาเพิ่มเติมอีก
แสดงไว้ในตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนห้องสมุดที่ต้องการหนังสืออ้างอิงเพิ่มเติม
จำแนกตามประเภทของหนังสืออ้างอิง

ประเภทหนังสืออ้างอิง	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
พจนานุกรม	๑๑	๖๘.๗๕
สารานุกรม	๑๐	๖๒.๕๐
หนังสือรายปี	๑๒	๗๕.๐๐
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	๑๔	๘๗.๕๐
อักษรานุกรมชีวประวัติ	๑๖	๑๐๐.๐๐
บรรณานุกรม	๕	๕๖.๒๕
กรรณวารสาร	๑๑	๖๘.๗๕
นามานุกรม	๑๒	๗๕.๐๐
สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๒	๗๕.๐๐
หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา	๑๓	๘๑.๒๕

จากตารางที่ ๑๑ แสดงว่า หนังสืออ้างอิงประเภทที่ห้องสมุด
โรงเรียนร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ต้องการเพิ่มเติม คือ อักษรานุกรมชีวประวัติและ
ประเภทที่ห้องสมุดต้องการน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๕ คือ นามานุกรม

การจัดกระทำเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง ผลการวิจัยจะเสนอตั้งแต่ผู้ทำ
หน้าที่จัดหาหนังสืออ้างอิง ก็จะได้เห็นได้จากตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ แสดงหน้าที่ของผู้จัดหาหนังสืออ้างอิง

ผู้ทำหน้าที่จัดหาหนังสืออ้างอิง	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
บรรณารักษ์	๕	๓๑.๒๕
ผู้ช่วยบรรณารักษ์	-	-
รวมมือกันระหว่างบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์	๕	๒๕.๐๐
รวมมือกันระหว่างบรรณารักษ์, ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และหัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ	๕	๓๑.๒๕
รวมมือกันระหว่างบรรณารักษ์, ผู้ช่วยบรรณารักษ์ หัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ และครูอาจารย์	๑	๖.๒๕
รวมมือกันระหว่างบรรณารักษ์, ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และผู้บริหารโรงเรียน	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๒ ซึ่งให้เห็นว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ให้บรรณารักษ์หรือ
มีคณะบรรณารักษ์รวมมือกับผู้ช่วยบรรณารักษ์ และหัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ ทำหน้าที่
จัดหาหนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๒๕ เท่ากัน

หลังจากจัดหาหนังสืออ้างอิงเข้าห้องสมุดแล้ว บรรณารักษ์จะจัดหนังสือ
อ้างอิงเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป ดังรายละเอียดใน ตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ แสดงรายละเอียดการจัดหนังสืออ้างอิงเพื่อใช้ประโยชน์

รายการ	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
การจัดเก็บหนังสืออ้างอิง		
จัดเก็บแยกไว้ต่างหาก	๑๖	๑๐๐.๐๐
จัดเก็บรวมกับหนังสือทั่วไป	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

การให้สัญลักษณ์พิเศษที่หนังสืออ้างอิง		
ให้สัญลักษณ์	๑๖	๑๐๐.๐๐
ไม่ได้ให้สัญลักษณ์	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

การจัดหมู่หนังสืออ้างอิง		
จัดระบบ D.D.C. ^๑	๑๖	๑๐๐.๐๐
จัดระบบ L.C. ^๒	—	—
จัดระบบอื่น ๆ	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

^๑ D.D.C. หมายถึง ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบเทศนิยมนของคิวอี้.

^๒ L.C. ได้แก่ ระบบการจัดหมู่หนังสือแบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน.

ตารางที่ ๑๓ แสดงรายละเอียดการจำหน่ายหนังสืออ้างอิงเพื่อใช้ประโยชน์ (ต่อ)

รายการ	จำนวน (ห้องสมุด)	ร้อยละ
การจำหน่ายรายการหนังสืออ้างอิง		
จัดทำ	๑๔	๘๗.๕๐
ไม่ได้จัดทำ	๒	๑๒.๕๐
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
วิธีเรียงบัตรรายการหนังสืออ้างอิง		
เรียงรวมไว้ในตู้บัตรรายการใหญ่	๑๓	๘๒.๘๖
เรียงแยกไว้ในตู้บัตรเฉพาะหนังสืออ้างอิง	๑	๗.๑๔
รวม	๑๔	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๓ จะเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนทั้งหมดจัดเก็บหนังสืออ้างอิงแยกไว้เป็นพิเศษทุกโรงเรียน และทุกห้องสมุด ทำสัญญาลักษณะพิเศษไว้ที่หนังสืออ้างอิง ส่วนการจัดหมู่หนังสืออ้างอิง ใช้ระบบการจัดหมู่แบบพจนนิยมนของคิวอี้ (D.D.C.) ๑๐๐.๐๐ เบอร์เซนต์ สำหรับบัตรรายการส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๗.๕๐ จัดทำไว้แล้ว โดยใช้วิธีเรียงบัตรรายการของหนังสืออ้างอิงรวมไว้กับ

* ห้องสมุดที่จัดทำบัตรรายการมีเพียง ๑๔ ห้องสมุดเท่านั้น.

ศูนย์รวมรายการใหญ่คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๘๖

การดำเนินงานด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ผลการวิจัยในตารางที่ ๑๔ แสดงถึงหน้าที่ผู้กำหนดนโยบายและผู้ทำหน้าที่ให้บริการตอบคำถาม

ตารางที่ ๑๔ แสดงหน้าที่ผู้กำหนดนโยบายและให้บริการตอบคำถาม

รายการ	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
ผู้กำหนดนโยบายวางระเบียบเกี่ยวกับงานบริการตอบคำถาม		
บรรณารักษ์	๑๒	๓๕.๐๐
ผู้ช่วยบรรณารักษ์	๑	๖.๒๕
ผู้บริหารโรงเรียน	—	—
คณะกรรมการห้องสมุด	—	—
ร่วมมือกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมา	๓	๑๘.๗๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
ผู้ทำหน้าที่ให้บริการตอบคำถาม		
บรรณารักษ์	๑๐	๖๒.๕๐
ผู้ช่วยบรรณารักษ์	๖	๓๗.๕๐
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดอื่น ๆ	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๔ แสดงว่า ผู้กำหนดนโยบายวางระเบียบเกี่ยวกับงานบริการตอบคำถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๕.๐๐ บรรณารักษ์เป็นผู้กำหนด และบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นเสียวกัน ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้คควา คักเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐

สำหรับเวลาในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้คควา ผู้มารับบริการต่อวัน และการประสมัญหาของบรรณารักษ์ในการให้บริการ มีรายละเอียด ดังตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ แสดงการให้บริการตอบคำถามของบรรณารักษ์

รายการ	จำนวน(ห้องสมุด)	ร้อยละ
เวลาในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้คควา		
คนควา		
ให้บริการตลอดเวลาทำการของห้องสมุด	๑๔	๘๗.๕๐
ให้บริการบางเวลา	๒	๑๒.๕๐
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
จำนวนผู้ใช้บริการตอบคำถามต่อวัน		
๑ - ๒๐ คน ต่อวัน	๑๐	๖๒.๕๐
๒๑ - ๔๐ คน ต่อวัน	๖	๓๗.๕๐
๔๑ - ๖๐ คน ต่อวัน	-	-
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๑๕ แสดงการให้บริการตอบคำถามของบรรณารักษ์ (ต่อ)

รายการ	จำนวน(หอสมุด)	ร้อยละ
การประสพปัญหาของบรรณารักษ์ในการให้บริการ		
เคยประสพปัญหาเสมอ	๓	๑๘.๗๕
ประสพปัญหานาน ๆ ครั้ง	๑๒	๗๕.๐๐
ไม่เคยประสพปัญหาเลย	๑	๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๕ แสดงว่า หอสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๗.๕๐ ให้บริการตอบคำถามตลอดเวลาทำการ จำนวนผู้มาใช้บริการร้อยละ ๖๒.๕๐ ของหอสมุดให้บริการประมาณวันละ ๑ - ๒๐ คน และมีหอสมุดร้อยละ ๗๕.๐๐ ที่บรรณารักษ์ต้องประสพปัญหาในการให้บริการนาน ๆ ครั้ง

ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เพื่อช่วยในการทำรายงานการค้นคว้าของนักเรียน บรรณารักษ์ช่วยโดยวิธีแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิง ทำบรรณานุกรม และกรรขณวารสาร ช่วยในการค้นคว้า การศึกษาครั้งนี้ได้สำรวจความดีในการให้บริการช่วยการค้นคว้า ถึงตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ แสดงความดีในการให้บริการช่วยการก่นควาของ
บรรณารักษ์

รายการ	จำนวน(หองสมุด)	ร้อยละ
การแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิง		
แนะนำเสมอ ๆ	๘	๕๕.๐๐
แนะนำเป็นครั้งคราว	๑๐	๖๒.๕๐
แนะนำตอนปฐมนิเทศ	๒	๑๒.๕๐
ไม่เคยแนะนำเลย	—	—
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
การทำบรรณานุกรมช่วยการก่นควา		
ทำเสมอ ๆ	๑	๖.๒๕
ทำเป็นครั้งคราว	๕	๓๑.๒๕
ไม่ได้อ่านเลย	๑๐	๖๒.๕๐
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐
การทำครรชนีวารสารช่วยการก่นควา		
ทำเสมอ ๆ	—	—
ทำเป็นครั้งคราว	๗	๔๓.๗๕
ไม่เคยทำเลย	๙	๕๖.๒๕
รวม	๑๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๖ จะเห็นได้ว่า หอสมุดมีการแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิงเป็นครั้งคราว เป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๖๒.๕๐ ส่วนการทำบรรณานุกรมช่วยการค้นคว้า หอสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๕๐ ไม่ได้ทำเลย รวมทั้งบรรณวารสาร หอสมุดร้อยละ ๕๖.๒๕ ไม่ได้ทำเลย

๒. การใช้หนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์ในการให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า

ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บรรณารักษ์ใช้หนังสืออ้างอิงประเภทใดบ่อย ประเภทใดน้อย ผลการวิจัยเสนอเป็นค่าเฉลี่ยของน้ำหนักการใช้ ดังปรากฏใน ตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานน้ำหนักการใช้หนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์ ในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ประเภทหนังสืออ้างอิง	บรรณารักษ์		
	X̄	S.D.	แปลความ
พจนานุกรม	๕.๒๕	๑.๓๔	ค่อนข้างมาก
สารานุกรม	๕.๐๖	๑.๕๑	ค่อนข้างมาก
หนังสือรายปี	๒.๗๕	๑.๘๔	น้อย
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	๕.๓๑	๑.๓๕	ค่อนข้างมาก
อักษรานุกรมชีวประวัติ	๔.๕๔	๒.๐๕	ปานกลาง
บรรณานุกรม	๓.๓๘	๑.๕๕	ค่อนข้างน้อย
บรรณวารสาร	๒.๐๖	๑.๓๔	น้อย
นามานุกรม	๒.๘๑	๑.๕๒	น้อย
สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๓.๕๖	๑.๗๑	ค่อนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา	๕.๕๖	๑.๖๓	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ ๑๗ พบว่า หนังสืออ้างอิงประเภทที่บรรณารักษ์ใช้ น้อยที่สุดและมากที่สุดไม่มี แต่มีประเภทที่ใช้น้อย ๓ ประเภท คือ วรรณกรรม-วารสาร หนังสือรายปี และนามานุกรม ส่วนประเภทที่ใช้น้อยมากคือ หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ พจนานุกรม และสารานุกรม

๓. การใช้หนังสืออ้างอิงของครูอาจารย์และนักเรียน

นอกจากบรรณารักษ์ ผู้ใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน ยังมีครูอาจารย์และนักเรียน ซึ่งใช้หนังสืออ้างอิงในการศึกษา ค้นคว้า ผลการวิจัย เสนอในรูปค่าเฉลี่ยน้ำหนัก การรู้จักวิธีใช้และการใช้น้อย ดังจะเห็นได้จาก ตารางที่ ๑๘ และ ๑๙

ตารางที่ ๑๘ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนัก การรู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงของครูอาจารย์และนักเรียน

ประเภทหนังสืออ้างอิง	อาจารย์		นักเรียน			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
พจนานุกรม	๕.๘๒	๑.๕๒	คอนข้างมาก	๕.๔๐	๑.๘๖	คอนข้างมาก
สารานุกรม	๔.๕๕	๒.๐๑	ปานกลาง	๓.๘๙	๑.๙๖	คอนข้างน้อย
หนังสือรายปี	๓.๘๓	๑.๘๔	คอนข้างน้อย	๓.๖๘	๑.๘๖	คอนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	๓.๕๗	๒.๐๓	คอนข้างน้อย	๔.๖๗	๑.๘๓	ปานกลาง
อักษรานุกรมชีวประวัติ	๓.๘๖	๒.๐๕	คอนข้างน้อย	๓.๙๖	๑.๘๗	คอนข้างน้อย
บรรณานุกรม	๓.๖๒	๑.๕๓	คอนข้างน้อย	๓.๕๘	๑.๘๗	คอนข้างน้อย
วรรณกรรมวารสาร	๓.๘๖	๑.๙๖	คอนข้างน้อย	๓.๐๑	๑.๘๕	คอนข้างน้อย
นามานุกรม	๓.๒๖	๑.๘๙	คอนข้างน้อย	๒.๙๐	๑.๘๓	น้อย
สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๔.๓๐	๑.๙๙	ปานกลาง	๓.๙๑	๑.๙๓	คอนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา	๕.๙๑	๑.๕๙	คอนข้างมาก	๕.๓๕	๑.๗๙	คอนข้างมาก

จากตารางที่ ๑๘ หนังสืออ้างอิงประเภทที่ครูอาจารย์รู้จักวิธีใช้
ค่อนข้างมาก มี ๒ ประเภท คือ หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา และพจนานุกรม
ส่วนนักเรียนรู้จักวิธีใช้ ๒ ประเภทนี้ค่อนข้างมากเหมือนกัน แต่รู้จักใช้พจนานุกรม
มากกว่าหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา

การรู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงประเภทใดมาก ประเภทใดน้อย มีผลถึง
การใช้บ่อยหรือไม่บ่อยเท่าใด ผลปรากฏดังในตารางที่ ๑๙

ตารางที่ ๑๙ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักการใช้
หนังสืออ้างอิงบ่อยของครูอาจารย์และนักเรียน

ประเภทหนังสืออ้างอิง	อาจารย์		นักเรียน			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
พจนานุกรม	๘.๕๕	๒.๒๕	ปานกลาง	๘.๒๒	๒.๑๒	ปานกลาง
สารานุกรม	๓.๘๘	๒.๐๗	ค่อนข้างน้อย	๓.๓๗	๑.๘๗	ค่อนข้างน้อย
หนังสือรายปี	๓.๑๗	๑.๘๕	ค่อนข้างน้อย	๒.๕๗	๑.๗๖	น้อย
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์	๓.๑๐	๒.๐๕	ค่อนข้างน้อย	๘.๒๘	๑.๘๓	ปานกลาง
อักษรานุกรมชีวประวัติ	๓.๐๕	๑.๘๕	ค่อนข้างน้อย	๓.๘๕	๑.๘๐	ค่อนข้างน้อย
บรรณานุกรม	๓.๒๐	๑.๘๕	ค่อนข้างน้อย	๓.๒๗	๑.๘๗	ค่อนข้างน้อย
ครุชนิเวศสาร	๓.๑๘	๑.๘๘	ค่อนข้างน้อย	๒.๗๑	๑.๗๕	น้อย
นามานุกรม	๒.๕๐	๑.๘๕	น้อย	๒.๕๑	๑.๖๗	น้อย
สิ่งพิมพ์รูป ๑๘	๓.๕๗	๑.๕๕	ค่อนข้างน้อย	๓.๕๓	๑.๕๓	ค่อนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา	๕.๖๓	๑.๘๘	ค่อนข้างมาก	๕.๓๗	๑.๗๕	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ ๑๙ จะเห็นได้ว่า หนังสืออ้างอิงประเภทที่ใช้บ่อยทั้งครู
อาจารย์และนักเรียน คือ หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา เช่นเดียวกับหนังสืออ้างอิง
ประเภทที่ทั้งครูอาจารย์และนักเรียนใช้น้อยกว่าประเภทอื่น ๆ คือ นามานุกรม

๔. ปัญหาที่เกิดจากการใช้หนังสืออ้างอิงและการให้บริการทั่วไปของ

ห้องสมุด

ในการใช้หนังสืออ้างอิง ครูอาจารย์และนักเรียนต้องประสบปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ปัญหาใดที่ต้อประสบมาก และปัญหาใดที่ประสบน้อย เป็นเรื่องที่มีผลต่อการใช้หนังสืออ้างอิงเช่นเดียวกัน ผลการวิจัยจกตารางที่ ๒๐, ๒๑ แสดงถึงปัญหาต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างต้องประสบ

ตารางที่ ๒๐ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักปัญหาเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิงของครูอาจารย์และนักเรียน

ปัญหาที่ประสบ	อาจารย์		แปลความ	นักเรียน		แปลความ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่ต้อการ	๔.๗๗	๒.๐๓	ปานกลาง	๔.๒๕	๒.๐๐	ปานกลาง
หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมีน้อย	๔.๖๕	๑.๘๗	ปานกลาง	๔.๔๒	๑.๕๑	ปานกลาง
ค้นหาหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดไม่พบ	๓.๕๗	๑.๘๖	ค่อนข้างน้อย	๓.๕๘	๑.๘๕	ค่อนข้างน้อย
การให้บริการรายการในการค้นหาหนังสืออ้างอิง	๓.๓๔	๑.๕๕	ค่อนข้างน้อย	๓.๔๖	๑.๕๓	ค่อนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงไม่ทันสมัย	๔.๑๒	๑.๘๗	ปานกลาง	๓.๗๘	๑.๘๔	ค่อนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงแต่ละชื่อเรื่องมีน้อย	๔.๔๗	๑.๘๖	ปานกลาง	๔.๐๘	๑.๘๒	ปานกลาง
ไม่รู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิง	๒.๗๘	๑.๘๓	น้อย	๓.๐๕	๑.๘๕	ค่อนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดชำรุดมาก	๓.๕๐	๑.๗๗	ค่อนข้างน้อย	๓.๕๐	๑.๘๘	ค่อนข้างน้อย
หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชามีน้อย	๔.๖๗	๑.๕๔	ปานกลาง	๔.๓๕	๑.๘๕	ปานกลาง
หนังสืออ้างอิงบนชั้นสืบค้น	๓.๐๘	๑.๘๗	ค่อนข้างน้อย	๔.๐๑	๒.๓๘	ค่อนข้างน้อย

จากตารางที่ ๒๐ พบว่าปัญหาที่ครูอาจารย์และนักเรียนประสบในการใช้หนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับน้อยจนถึงปานกลาง ไม่มีปัญหาใจที่ครูอาจารย์และนักเรียนเห็นว่าเป็นปัญหามากหรือมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ประสบคือ การไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่กองการและหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาน้อย สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมีน้อย

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง ปัญหาที่เกิดจากบริการทั่วไปของห้องสมุด เช่น อาคารห้องสมุด ครุภัณฑ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีผลต่อการมาใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดด้วย ผลวิจัยต่อปัญหาไปปรากฏในตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๑ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักปัญหาการใช้บริการทั่วไปของห้องสมุดที่มีผลต่อการใช้หนังสืออ้างอิง

ปัญหาที่เกิดจากบริการทั่วไปของห้องสมุด	อาจารย์		นักเรียน	
	χ̄	S.D.	χ̄	S.D.
ช่วงเวลาที่เปิดห้องสมุดน้อยเกินไป	๒.๘๒	๑.๗๘	๓.๖๗	๒.๑๑
เวลาในการให้บริการรับ-จ่ายน้อยไป	๔.๒๒	๑.๘๕	๔.๔๓	๑.๕๗
อยู่ไกลจากอาคารเรียนมากเกินไป	๓.๐๑	๒.๑๐	๓.๐๘	๒.๐๑
การถ่ายเทอากาศไม่เพียงพอ	๒.๘๕	๑.๘๘	๒.๘๗	๑.๕๐
มีเสียงรบกวนจากภายนอก	๓.๘๑	๑.๕๕	๓.๖๕	๒.๐๓
ห้องสมุดเล็กเกินไปไม่สะดวกในการใช้	๔.๖๕	๑.๘๕	๔.๖๔	๑.๖๑
ขนาดโต๊ะ เก้าอี้ไม่เหมาะสม	๓.๐๑	๒.๑๐	๓.๐๓	๑.๕๖
จำนวนโต๊ะ เก้าอี้ ไม่พอ	๓.๑๕	๑.๘๘	๓.๖๑	๒.๐๓
เจ้าหน้าที่ห้องสมุดน้อยเกินไปไม่พอบริการ	๓.๘๖	๑.๕๗	๓.๓๐	๑.๕๕

จากตารางที่ ๒๑ จะเห็นว่า ปัญหาที่ครูอาจารย์และนักเรียนประสบ มีเพียงระดับปานกลางเท่านั้น ไม่มีปัญหาใดอยู่ในระดับมากหรือมากที่สุด แต่ปัญหาที่ครูอาจารย์และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ามามากกว่าปัญหาอื่น ๆ คือ หองสมุดเล็กเกินไปไม่สะดวกในการใช้

๕. ความต้องการให้หองสมุดปรับปรุงเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง เป็นสิ่งที่น่าสนใจควบคู่ไปกับปัญหาการใช้ เพราะจะทำให้ทราบว่าผู้ใช้มีความต้องการในเรื่องใดบ้าง และผลการสำรวจความต้องการในการปรับปรุงปรากฏในตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักความต้องการของครูอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงการดำเนินงานหนังสืออ้างอิง

ความต้องการในการปรับปรุง	อาจารย์		นักเรียน		
	χ̄	S.D.	χ̄	S.D.	
จัดเนื้อที่สำหรับหนังสืออ้างอิง	๔.๘๕	๒.๐๐	ปานกลาง	๔.๗๑ ๑.๕๑	ปานกลาง
เป็นหองเฉพาะ					
ขยายเวลาการให้บริการเพิ่มขึ้น	๓.๗๐	๑.๗๕	ค่อนข้างน้อย	๔.๕๐ ๑.๕๕	ปานกลาง
จัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา	๕.๖๕	๑.๖๗	ค่อนข้างมาก	๕.๓๐ ๑.๗๓	ค่อนข้างมาก
ใหม่มากขึ้น					
จัดหาหนังสืออ้างอิงใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น	๕.๑๐	๑.๘๖	ค่อนข้างมาก	๔.๕๒ ๑.๗๖	ปานกลาง
พิมพ์รายชื่อหนังสืออ้างอิงใหม่แจก	๕.๐๒	๑.๘๔	ค่อนข้างมาก	๔.๔๕ ๑.๕๐	ปานกลาง
บริการให้ยืมหนังสืออ้างอิงบางเล่ม	๔.๕๓	๑.๕๓	ปานกลาง	๕.๐๘ ๑.๗๕	ค่อนข้างมาก
จัดแสดงนิทรรศการหนังสืออ้างอิง	๔.๘๑	๑.๕๐	ปานกลาง	๔.๘๓ ๑.๗๕	ปานกลาง
แนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิง	๔.๘๔	๑.๕๑	ปานกลาง	๕.๒๘ ๑.๗๒	ค่อนข้างมาก
จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบ	๕.๑๑	๑.๘๔	ค่อนข้างมาก	๕.๓๘ ๑.๖๒	ค่อนข้างมาก
ควรมีบริการถ่ายเอกสารในหนังสืออ้างอิง	๕.๐๗	๑.๕๓	ค่อนข้างมาก	๔.๗๐ ๒.๐๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๒๒ พบว่า ความต้องการ ของครูอาจารย์และนักเรียน มีระดับจากค่อนข้างน้อยถึงค่อนข้างมาก ไม่มีความต้องการในเรื่องใดจัดอยู่ใน ระดับน้อยที่สุดหรือมากที่สุดเลย ความต้องการ เป็นอันดับแรกและรองของครู อาจารย์ คือ ต้องการให้ห้องสมุดจัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้มากขึ้น และ จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้ เป็นระเบียบตามลำดับ ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียน ต้องการ ให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้ เป็นระเบียบ เป็นความต้องการอันดับแรก รองลงมา คือ ต้องการให้จัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้มากขึ้น

ตอนที่ ๒

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดัง
ต่อไปนี้

๑. ในด้านการสนับสนุนห้องสมุด ผู้บริหารทุกคนเห็นควยว่า ห้องสมุด เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน จึงพยายามให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่เนื่องจากงบประมาณในโรงเรียนมีจำกัด และความจำเป็นในเรื่อง สถานที่ บุคลากร ในบางครั้งการให้ความสนับสนุนห้องสมุด จึงไม่ได้มากเท่าที่ควร เช่น ห้องสมุดมีขนาดเล็กเกินไป ไม่เหมาะกับจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด หนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ มีจำกัด ไม่พอกับความต้องการ ผู้บริหารเองก็พยายามจะแก้ปัญหาที่เท่าที่สามารถจะแก้ไขได้ บางแห่งก็ประสบความสำเร็จไปแล้วในเรื่อง อาคารสถานที่ เช่น ห้องสมุดโรงเรียนนวมวิทย์วิทยา ห้องสมุดโรงเรียนสตรีศรี-สุริโยทัย ห้องสมุดโรงเรียนวัดราชาธิวาส เป็นต้น

สำหรับผู้บริหารที่มีโครงการจะสนับสนุนห้องสมุดโรงเรียนของตนเอง ให้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย^๑ สรุปคำ

^๑สัมภาษณ์ว่าที่ ร.ต.จรัญ โสภณพิณณ์, ผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสน วิทยาลัย, ๑๐ มกราคม ๒๕๒๑.

สัมภาษณ์ไควว โรงเรียนสามเสนวิทยาลัยมีโครงการจะปรับขยายห้องสมุด และจัดให้มีห้องสมุดเทป (Tape Library) เป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุด และเป็นงานด้านหนึ่งของแผนกหนังสืออ้างอิง โดยทำหน้าที่เก็บเทปบันทึก สุนทรพจน์ หรือคำปราศรัย ตลอดจนเทปบันทึกอื่น ๆ ที่มีความสำคัญควรบันทึกไว้ เพื่อนำมาใช้อ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าได้ ความคำวนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่งถ้าทำได้ ห้องสมุดโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จะเป็นห้องสมุดโรงเรียนตัวอย่างแห่งแรกของประเทศไทย

๒. ในด้านการส่งเสริมให้ครูอาจารย์และนักเรียนใช้ห้องสมุด

ครูอาจารย์ ผู้บริหารทุกคนมีความเห็นว่า ครูอาจารย์ทุกคนควรใช้ห้องสมุดค้นคว้าประกอบวิชาที่สอน เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอนตามหลักสูตรใหม่นี้ต้องอาศัยห้องสมุดเป็นหลักเป็นอย่างมาก เนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งกลางที่มีหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จะต้องให้นักเรียนมาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อทำรายงาน อันเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนในปัจจุบัน

นักเรียน ผู้บริหารมีความเห็นว่า นักเรียนควรได้ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของหลักสูตรใหม่ที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น บางโรงเรียนได้จัดให้มีชั่วโมงค้นคว้าให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ห้องสมุดโดยเฉพาะ บางโรงเรียนก็จัดโปรแกรมการเรียนให้นักเรียนมีเวลาว่าง เพื่อใช้ห้องสมุดค้นคว้าอย่างเพียงพอ และเมื่อมีครูอาจารย์ หากไม่มีครูสอนแทนในชั่วโมงนั้น ๆ ก็จะจัดให้นักเรียนมาใช้ห้องสมุดทุกครั้ง

๓. การสนับสนุนการดำเนินงานด้านหนังสืออ้างอิง

ผู้บริหารทุกคนเห็นด้วยว่าหนังสืออ้างอิง (Reference Books) เป็นหนังสือที่มีประโยชน์มาก เพราะจะทำให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปอย่างมีหลักฐานเชื่อถือได้ ฉะนั้นการจัดหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นสัดส่วน สะดวกในการศึกษาค้นคว้า

จึงเป็นเรื่องที่บรรณารักษ์ของสมุดโรงเรียนควรทำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบวรนิเวศ^๑ มีความเห็นว่า ถ้าสามารถจัดเป็นส่วน
หนังสืออ้างอิง (Reference Collection) หรือ ห้องหนังสืออ้างอิง
(Reference Room) ได้ จะเป็นการดี เพราะสะดวกในการใช้ ทำให้
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ซึ่งต้องอาศัยหนังสืออ้างอิงเป็นส่วนใหญ่
เป็นไปได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

การให้ความสนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดซื้อหนังสืออ้างอิง
ผู้บริหารเห็นด้วยที่ห้องสมุดควรแบ่งงบประมาณจัดซื้อหนังสืออ้างอิงเพิ่มขึ้นทุกปี
แต่ทั้งนี้ต้องจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูอาจารย์และนักเรียนผู้ใช้

ในการส่งเสริมให้ครูอาจารย์และนักเรียนใช้หนังสืออ้างอิงในการ
ค้นคว้าให้มากขึ้นนั้น ผู้บริหารหลายโรงเรียนได้พยายามแทรกความคิดนี้ให้ครู
เมื่อมีโอกาสเสมอ เช่น ในการประชุมก็มีการขอให้ครูพยายามใช้หนังสืออ้างอิง
ต่าง ๆ ในการค้นคว้าประกอบการสอนให้มาก เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ ถูกต้อง
ทันสมัย พร้อมกันนี้ ก็ได้พยายามแนะนำให้ครูอาจารย์สนับสนุนให้นักเรียนพยายาม
ใช้หนังสืออ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น

^๑ สัมภาษณ์ สวัสดิ์ ปิ่นสุวรรณ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบวรนิเวศ,